

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä syyskuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta (HE 153/2004 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Riikka Rask, valtiovarainministeriö
- pääjohtaja Jukka Wuolijoki, Valtiokonttori
- toimitusjohtaja Timo Löyttyniemi, Valtion Eläkerahasto
- asiamies Esa Eriksson, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- neuvottelupäällikkö Seppo Väänänen, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- lakimies Heikki Sipiläinen ja talous- ja sosiaalipoliittinen sihteeri Ilkka Alava, Valtion yhteisjärjestö VTY ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan valtion eläkerahastosta annettua lakia muutettavaksi siten, että rahaston uudeksi rahastointitavoitteeksi asetetaan määrä, joka on 25 prosenttia valtion eläkevastuusta nykyisellä tavalla laskettuna. Nykyisen lain mukaan rahastoituna on vuonna 2010 oltava määrä, joka vastaa puoltatoista kertaa valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummaa, vähintään kuitenkin 20 prosenttia kertyneestä eläkevastuusta. Uudelle rahastointitavoitteelle ei asetettaisi täsmällistä saavuttamisajankohtaa, vaan säädettäisiin, että rahastoa kartutettaisiin sen vuoden loppuun, jonka aikana edellä ehdotettu 25 prosentin tavoite

toteutuu. Ehdotuksen mukaan rahastointitavoitteen määrittely myös irrotetaan vuotuisesta palkkasummasta.

Ehdotettu rahastointitavoite vastaisi lain alkuperäistä tavoitetta, jonka mukaan rahastointiaste olisi yhdenmukainen yksityisten alojen eläkejärjestelmän rahastointiasteen kanssa.

Rahastosta vuosittain valtion talousarvioon siirrettävä määrä mitoitetaan siten, että se on 40 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta. Voimassa olevan lain mukaan rahaston varoista voidaan vuosittain siirtää valtion talousarviossa valtiovarastoon määrä, joka vastaa enintään 1/3 valtion vuotuisesta eläkemenosta. Siirtomäärä

kasvaa vuodesta 2007 lähtien siten, että rahaston varoista voidaan siirtää talousarvioon enintään puolet valtion vuotuista eläkemenoa vastaavasta määrästä.

Eläkerahastoa kartutettaisiin, kunnes rahastoon jäävät varat yhdessä sijoitustuottojen kanssa saavuttaisivat rahastointitavoitteen. Sen jäl-

keen rahastoa alettaisiin purkaa siten kuin erikseen tarkemmin säädettäisiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että rahasto ei enää olisi valtiokonttorin hoidossa, vaan se toimisi itsenäisenä organisaationa valtiovarainministeriön valvonnassa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta lukien.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella tarkoituksena on toteuttaa valtion eläkerahastosta annetun lain kokonaisuudistus. Tämänkertaisessa hallituksen esityksessä esitetty muutos on tämän uudistustyön ensimmäinen vaihe, jolla toteutetaan lakiin kiireellisimmin tarvittavat muutokset koskien rahastointitavoitetta sekä rahastosta tehtävää budjettisiirtoa.

Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, maksettavien eläkkeiden meno saavuttaa huippunsa vasta vuoden 2030 tienoilla. Rahastoinnin päätyminen vuonna 2010 olisi siten varautumisaikana liian lyhyt, eikä rahaston kasvutavoitteeseen siihen mennessä päästäisi. Myös eläkerahaston sijoitustoiminnan järjestämisen kannalta aikajänteen pidentäminen on perusteltua.

Valiokunta toteaa, että rahastointiasteen saavuttamisajankohtaa on vaikeaa myöhemminkään täsmällisesti määritellä. Epäselvää on esimerkiksi se, miten vuoden 2005 alusta voimaan tuleva eläkeuudistus vaikuttaa eläkemenojen määrään. Tästä huolimatta rahaston purkamisen aloittamisajankohdasta tulisi päättää riittävän ajoissa, jotta rahastoa voitaisiin suojata valtion talousarvion muilta, joskus nopeastikin muuttuvilta tarpeilta. Valiokunta pitää kuitenkin tältäkin osin perusteltuna hallituksen esityksen läh-
tökohtaa, että rahaston tarkemmasta purkamis-

aikataulusta ei voida vielä tässä vaiheessa säätää täsmällisesti.

Valtion eläkerahastolain seuraavassa eli toisessa vaiheessa tulisivat eläkerahastolakiin tehtäviksi muutokset, jotka koskevat rahaston hallintoa sekä siihen liittyen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta sekä tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittelyä ministeriössä. Nykyisin valtion eläkerahastolain säännökset ovat näiltä osin hajanaisia ja puutteellisia. Valtion eläkerahaston toiminnan pääsääntöisesti suuntautuesssa tulevaisuudessa sijoitustoimintaan on tarpeen korostaa myös laissa sijoitustoiminnan asiantuntemusta rahaston hallinnossa ja ohjauksessa.

Valtiovarainvaliokunta katsoo, että käytännössä tulosityntä- ja tilivelvollisuusudistuksen toteuttaminen edellyttää talousarvion ulkopuolella olevia valtion rahastoja koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä ainakin rahastojen johto-organisaatioita ja ohjausta sekä vastuusuh-
teita, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä tilinpäätöstä ja tilinpäätösmenettelyä koskevien säännösten osalta. Samassa yhteydessä on tarkistettava, että rahastojen lakisääteiset tehtävät ja niistä ilmenevä toiminta-ajatus ovat selkeitä ja tarkoituksenmukaisia.

Valiokunnalla ei ole huomauttamista tämänkertaiseen esitykseen myöskään siltä osin kuin siinä esitetään valtion eläkerahaston organisatorisen aseman selkiyttämistä siirtämällä se itsenäiseksi organisaatioksi valtiovarainministeriön valvontaan.

Päätösehdotus

Edellä olevan perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Pirkko Peltomo /sd
vpj.	Matti Ahde /sd	Markku Rossi /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r	Matti Saarinen /sd
	Jyri Häkämies /kok	Kimmo Sasi /kok
	Kyösti Karjula /kesk (osittain)	Anni Sinnemäki /vihr (osittain)
	Jari Koskinen /kok	Kari Uotila /vas
	Pekka Kuosmanen /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Reijo Laitinen /sd	vjäs. Timo Kalli /kesk
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Mikko Kuoppa /vas
	Mika Lintilä /kesk	Tuija Nurmi /kok.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut
valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.